

Cikel predstavitev Slovenskega društva likovnih kritikov

Vabimo vas na otvoritev v torek, 3. novembra 2015, ob 13. uri v Prvo preddverje Cankarjevega doma.

Izbor:
Monika Ivančič Fajfar

Avtor:
Jure Cvitan

Jure Cvitan: Dovoljenje za odhod, 280 x 180 cm, mešana tehnika na platnu / akril, sprej, alkoholni flomaster, 2015; šablona in postavitve v Galeriji Plevnik-Kronkowska Celje, 2014.

Prvo preddverje Cankarjevega doma, 3. 11.–29. 11. 2015

Hoja za svetlobo

Drugo preddverje Cankarjevega doma, kamor je umeščen cikel vizualnih postavitvev Likovni kritiki izbirajo, je prostor v osrčju elitne kulturne ustanove, je njena predsoba, a hkrati tudi kraj prehoda, prostor za naključni, nenamerni stik z umetnostjo. Postavitve ima veliko mimoidočih, nenačrtnih gledalcev. Zato se zdi, da narava razstavnega prostora zahteva dela, ki so glasna, ki mimobežnega (ne)gledalca nagovorijo z močno vizualno govorico, dosežejo njegov stranski pogled, njegov periferni vid, vzbudijo nagonske odzive, presenetijo z nepričakovanim in ga prisilijo k pozornosti.

Takšne lastnosti je najbolj razvila ulična umetnost, slikarstvo Jureta Cvitan pa se na njo močno naslanja v likovnem in vsebinskem smislu. Slikarski pristopi in tehnike, kakršni so uporaba sprejev, akrilov, markerjev, nalepk in šablon ter brizganje in polivanje barve, se povezujejo z vsebinami, ki so osebnoizpovedne in hkrati družbenokritične. Tehnike, ki so se v ulični umetnosti razvile zato, da bi ilegalni umetniki svoje grafito hitro dokončali in čim prej pobegnili s »krajca zločina«, oziroma zato, da bi podobe lažje razmnoževali, Cvitan uporabi kot estetske in likovne efekte. Ateljejsko slikarstvo se seveda razlikuje od začasne in marsikdaj nedovršene ali naključne ulične umetnosti. Jure Cvitan to razliko poudari. Šablone, denimo, vselej uporabi samo enkrat in tudi sicer zagovarja precizno slikarsko veščino.

Motivi ponavljanja in iskanje slikarskega ritma priključijo glasbene reference. Cvitan se, podobno kot ulični umetniki na hiphop in skejtanje, sklicuje na glasbene kulture in subkulture, predvsem na disko, pank in trash. Močan vizualni vtis so v njegovem slikarstvu pustili svetlobni efekti s koncertov in diskotek. Fluorescenčne barve na platnu ob ustrezni osvetljavi s posebnimi žarnicami v zatemnjenem prostoru zažarijo in (iz)stopijo iz slike v prostor. Ti barvni učinki so na prvi pogled ceneni, izposojeni iz disko kiča, a jih zna Cvitan domišljeno uporabiti tudi kot orodje za doseganje likovnih in vsebinskih poudarkov. Zatemnjen galerijski prostor se idejno poveže z nočno urbano krajino. Nerealne barve in nenaravna svetloba pa ilustrirajo idejo, da je resničnost lahko videti popolnoma drugače, če jo drugače osvetliš, če jo gledaš v drugi luči.

Slika z naslovom **Dovoljenje za odhod** (naslovi so pri Cvitanu vedno pomemben del sporočila) je logično nadaljevanje slikarske serije Ekspedicija? Nikoli! in razkriva avtorjevo videnje trpke resničnosti vsakdana. Umetnik skuša razreševati življenjske dileme in stiske, išče nove, drugačne poglede na umetniški poklic, na svoje življenjsko poslanstvo, ukvarja se z vprašanji bivanjske problematike, dostojnega preživetja, iskanja boljšega prostora, boljših ustvarjalnih razmer in grotne stabilnosti. Sprašuje se, ali ni življenje morda lažje brez avta in morda tudi brez umetnosti.

Z značilnimi avtoportretnimi motivi Cvitan svoje slikarstvo opredeli kot prvoosebno izpoved iskanja človeške in slikarske identitete. Bose noge, na prsih prekrizane roke in pogled, uprt v nebo, slikajo podobo usmiljenja vrednega berača, ki ga je usoda spravila na kolena in sedaj v znak predaje maha z belo zastavo. Počitniška prikolicca, prej znamenje idiličnega dopusta, razburljivega potovanja in sproščenega poletja, je zapuščena simbol revnega bivališča in negotovega potovanja v prihodnost. Cvitan, tudi sam še svež ekonomski emigrant, s sliko izpove grenko pripoved o eksistencialni krizi ustvarjalnih možnosti v domovini. Pri tem je ustvarjalen, kar je svojevrsten paradoks, ki pa ustreza družbenemu neskladju v številnih sferah zasebnega in javnega življenja.

Proti grenkobi, ki je zaradi vsakdanjih eksistencialnih težav v življenju preveč, se Cvitan bori s slikarsko energičnostjo, barvno živahnostjo in vizualno privlačnostjo. Skozi shematizirane, toge in nemočne figurale obrise presevajajo močne barve in optimistična svetloba. Značilna arhetipska figura bojevnika zato sporoča: Če izgubiš bitko, še nisi izgubil vojne. In umetnikova lastna podoba, ki jo večkrat primerja s podobo Kristusa, v imenu umetnosti govori: Jaz sem luč sveta. Kdor hodi za meno, ne bo hodil v temi, temveč bo imel luč življenja.

Monika Ivančič Fajfar

Biografija

Jure Cvitan se je rodil 12. marca 1981 v Celju. Študiral je v Ljubljani na Visoki šoli za risanje in slikanje, kjer je diplomiral leta 2006. Slikarsko ustvarjanje nadgrajuje z instalacijami, nastopi v javnem prostoru in samosvojimi gverilskimi pristopi v svojem socialnem okolju, življenjske zgodbe posameznikov pa umetniško raziskuje tudi na daljših potovanjih po svetu. Vselej se usmerja v delovanje z manjšimi skupinami ali posamezniki v lokalnem okolju. Jure Cvitan je med vidnejšimi predstavniki t.i. celjske umetniške scene in kot neodvisni kulturni delavec ustvarja v občinskem ateljeju v celjski umetniški četrti. Trenutno je razpet med Celjem in Berlinom.